Autor: Slavomir Kalma, Zverejnené: 13.05.2014, Aktualizované: 01.06.2014

SVIATOSŤ EUCHARISTIE

Náš Spasiteľ pri Poslednej večeri v tú noc, keď bol zradený, ustanovil eucharistickú obetu svojho tela a svojej krvi, aby ňou v priebehu vekov trvale zachoval obetu kríža, kým nepríde, a aby tak zveril Cirkvi, milovanej Neveste, pamiatku svojej smrti a svojho zmŕtvychvstania: sviatosť milosrdenstva, znak jednoty, puto lásky, veľkonočnú hostinu, pri ktorej prijímame Krista, duša sa naplňa milostou a dostávame záväzok budúcej slávy. (KKC 1323)

1. Názov sviatosti

Eucharistia, lebo je vzdávaním vďaky Bohu. Slovo *eucharistó* znamená po grécky *dakujem* (Lk 22,19;I Kor 11,14), podstatné meno *eucharistia - dakovanie*. Pripomína nám židovské vďakyvzdávanie, ktorým si hlavne pri jedle pripomínali Božie diela: stvorenie, vykúpenie a posvätenie.
Pánova večera lebo ide o večeru, ktorú Pán slávil so svojimi učeníkmi v predvečer svojho umučenia. Chápe sa tiež ako anticipácia "Baránkovej svadobnej hostiny" v nebeskom Jeruzaleme.
Lámanie chleba, pretože tento obrad, ktorý bol pri židovskom stolovaní obvyklý, použil aj Ježiš, keď pri Poslednej večeri požehnal a dával chlieb. Podľa toho ho učenici poznali aj po jeho zmŕtvychvstaní. Lámaním chleba nazývali svoje eucharistické zhromaždenia aj prví kresťania. Tým naznačovali, že všetci, ktorí jedia tento lámaný Kristov chlieb, dostávajú sa s ním do spoločenstva a tvoria s ním jedno telo.
Eucharistické zhromaždenie (po gr. *synaxis*), lebo Eucharistia sa slávila v zhromaždení veriacich, ktoré je viditeľným prejavom Cirkvi.
Pamiatka Pánovho umučenia a zmŕtvychvstania.
Svätá obeta, lebo spŕňomňuje jedinú obetu Krista Spasiteľa a zahŕňa aj obetu Cirkvi; alebo tiež *obeta svätej omše, "obeta chvály"* (Hebr 13,15-16), *duchovná obeta, čistá a svätá obeta*, pretože završuje a presahuje všetky obety Starého zákona.
Svätá a Božská liturgia, pretože celá cirkevná liturgia má svoj stred a najpresnejšie vyjadrenie v slávení tejto sviatosti. V rovnakom zmysle sa nazýva aj *slávením svätých tajomstiev*.
Najsvätejšia sviatosť, lebo je sviatosťou všetkých sviatostí. Takto sa označujú aj eucharistické spôsoby uchovávané vo svätostánku.
Svaté prijímanie po latinsky *communio - spoločenstvo*, pretože touto sviatosťou sa pripájame ku Kristovi, ktorý nás robí účastnými svojho Tela a Krvi, aby sme tak vytvorili jedno telo;
Anjelský chlieb, *chlieb z neba, liek nesmrteľnosti,viatikum (pokrm na cestu do večnosti)* atď.
Svätá omša, po latinsky *Sancta Missa (sväté rozoslanie)* pretože liturgia, v ktorej sa uskutočňuje tajomstvo spásy, sa končí rozoslaním veriacich *(missio)*, aby plnili Božiu vôľu vo svojom každodennom živote.

Vzdávanie vďaky
Samotný výraz eucharistia znamená dákovanie. Na začiatku eucharistickej modlitby vyzýva kňaz ku vzdávaniu vďaky slovami: *vzdávajme vďaky Pánovi, Bohu nášmu!* A potom si spomína na všetky veci, ktoré Boh pre nás ľudí urobil a vzdáva mu za ne vďaku. Vzdávať vďaky Bohu je dôstojné a správne, dobré a spásonostné pre všetkých, ktorí sa schádzajú na eucharistickom zhromaždení.

Reálna prítomnosť Krista v eucharistii
V Najsvätejšej sviatosti Eucharistie je obsiahnuté "opravdivo, skutočne a podstatne" telo a krv spolu s dušou a božstvom nášho Pána Ježiša Krista, a teda celý Kristus, Boh a človek.
Kristus je prítomný v eucharistii a to v každej jednotlivej hostii, ako aj v častiach a to vždy celý. Rovnako je celý Kristus prítomný pod spôsobom vína. Táto prítomnosť celého Krista v každej čiastočke Eucharistie je prejavom jeho božskej všadeprítomnosti. Jedná sa o prítomnosť vzkrieseného, živého a oslaveného Krista a nie jeho mŕtveho tela.

2. Transsubstanciácia

Konsekráciou chleba a vína sa uskutočňuje premena celej podstaty chleba na podstatu tela Krista, nášho Pána, a celej podstaty vína na podstatu jeho krvi. Túto premenu svätá katolícka Cirkev primerane a vhodne nazýva transsubstanciácia *(prepodstatnenie – zmena podstaty veci)*.
Transsubstanciácia vyjadruje, že Kristus nevchádza do existujúceho chleba (ako hovoril Luther), ale že on na oltári v momente premenenia nahrádza chlieb svojim vlastným telom. Teda z pôvodného chleba už nezostáva nič. To, čo prijímame vo sv. prijímaní, teda nie je to, čo sme priniesli v obetných daroch na oltár. Kristovo telo vo chvíli premenenia berie na seba vonkajšiu podobu (spôsob) chleba. A tak musíme vyznať, že eucharistia je Chlieb z neba a nim je Kristus.
Matériou sviatosti je chlieb (pšeničná múka a voda bez akýchkoľvek iných prísad) v západnom obrade nekvasený, vo východnom kvasený a *víno* z plodu viniča, bez akýchkoľvek prídavkov cukru či konzervačných látok. Platnou matériou je aj hroznový mušt (nealkoholický) bez akýchkoľvek pridaných látok. Počas slávenia sa do vína pridáva kvapka vody.
Formou sviatosti sú slová premenenia
"Vezmite a jedzte z neho všetci, toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás" ...
"Vezmite a pite z neho všetci, toto je kalich mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás i za všetkých na odpustenie hriechov. Toto robte na moju pamiatku."
Vysluhovateľom sviatosti je iba kňaz (presbyter alebo biskup). Iba tam existuje sviatosť eucharistie, kde existuje sviatosť kňazstva. Všeobecné kňazstvo veriacich nemá moc konsekrovať eucharistiu.

Moment premenenia
Chlieb sa premieňa na Kristovo telo pri slovách premenenia, konkrétne na slovo: *"toto je moje telo"*.
Víno sa premieňa na Kristovu krv pri slovách premenenia, konkrétne na slovo: *"toto je kalich mojej krvi"*

Sväté prijímanie
Vezmite a jedzte z neho všetci!
Baránkova svadobná hostina.
Ovocie svätého prijímania:
- prehlbuje naše zjednotenie s Kristom;
- odlučuje nás od hriechu (Kristova krv sa vylieva na odpustenie hriechov – "tvojej krvi stačí kvapka jediná, aby všehomíra zmyla sa vina") – zotiera všedné hriechy a chráni pred budúcimi smrteľnými hriechmi;
- utvára Cirkev; spája všetkých veriacich s Kristom, a tak z nich vytvára jedno telo;
- zaväzuje voči chudobným - kresťania prinášali svoje dary pre chudobných v rámci obetných darov. Po slávení eucharistie sa v rámci hodov agapé delili o svoje jedlo;
- zjednocuje kresťanov – spravidla len tí kresťania, ktorí sú v spoločenstve s katolíckou cirkvou majú možnosť prijímať eucharistiu.

3. Uschovávanie eucharistie - kult Oltárnej sviatosti

Konsekrované hostie, ktoré neboli pri podaní v rámci sv. omše sa uschovávajú vo zvláštnej pozlátenej nádobke, ktorá sa nazýva *cibórium*. Cibórium s hostiami je uložené v bohostánku. Hostie sa uchovávajú z dvojakého dôvodu:
- aby boli k dispozícii na prijímanie mimo sv. omše (ak sa niekoná v ten deň), alebo pre chorých, ktorým sa prináša do domu.
- na poklonu.
Je vhodné, aby sa veriaci modlili v kostole, v ktorom je prítomný Pán Ježiš v eucharistii. Pri rozličných pobožnostiach sa Oltárna sviatosť vystavuje na poklonu na oltár v zvláštnej schránke, ktorá sa nazýva *monštrancia*.
Úcta k Pánovi Ježišovi v eucharistii sa vzdáva aj tým, že si pred ním pokľaknem (napríklad pri príchode do kostola si pokľaknem smerom k bohostánku, taktiež vždy, keď prechádzame okolo vystavenej Oltárnej sviatosti, prípadne okolo bohostánku).
Zvláštnou formou úcty k eucharistii je uctievanie Ježišovho Božského Srdca. Obzvlášť rozšírené sú pobožnosti na prvý piatok v mesiaci.

Dokedy pretrváva prítomnosť Krista v eucharistii
Pán Ježiš je prítomný v eucharistii od momentu premenenia až dovtedy, kým pretrváva spôsob chleba a vína. Jeho prítomnosť teda zaniká vtedy, keď sa napríklad hostia, alebo zvyšné kvapky eucharistickej krvi rozpustia vo vode.
Táto telesná eucharistická prítomnosť zaniká tiež krátko po jeho požití vo sv. prijímaní.

4. Obetný charakter sv. omše

Obety starého zákona
Ľudia od vekov prinášali na znak vďaky a úcty Bohu rozličné obety. Väčšinou obetovali najvzácnejší podiel (prvotiny) z úrody či zo svojho stáda. Obeta sa prináša na zvláštnom zasvätenom mieste, ktoré sa nazýva oltár. V Starom zákone boli prinášané obety nazývané krvavé a nekrvavé. Krvavé boli tie, pri ktorých sa obetovalo obetné zviera (baránok, kozľa, hrdlička, holub...). Nekrvavé boli obety z úrody zeme (obilie, olej,...).

Kristova novozákonná obeta na kríži
Kristus sa obetoval raz navždy na kríži. Táto obeta sa viac neopakuje. Je úplná a dostatočná na odčinenie hriechov celého sveta a zmierenie ľudstva s Bohom. Kristus sa tak stal jediným kňazom Nového zákona.

Sprítomnenie obety kríža
Eucharistia spŕňomňuje, teda robí prítomnou Kristovu obetu kríža. Kristova obeta a obeta eucharistie sú jedna a tá istá obeta.
Kristova obeta je sprítomnená vo chvíli, keď sa sviatostne oddeľuje telo od krvi, teda v momente druhej konsekrácie (víno na Kristovu krv).

Úmysel sv. omše - intencia
Svätá omša môže byť obetovaná na nejaký konkrétny úmysel, napr. za uzdravenie, obrátenie alebo spásu pre zosnulých a pod. Sv. Augustín hovorí: *"Toto telo pochovajte hocikde. Nech vás starosť oň netrápi. Len o to vás prosím, aby ste na mňa pamätali pri Pánovom oltári, kdekoľvek budete."*

5. Prijímateľ

Prijímateľom môže byť človek:
- pokrstený;
- ak ide o dieťa, má mať dostatočné vedomosti a dôkladnú prípravu. V prípade nebezpečenstva smrti - ak už vie rozlišiť Kristovo telo od obyčajného pokrmu;
- kto je v milosti posvácujúcej;
- Eucharistiu môžeme prijímať 2x cez deň;
- povinnosť prijať Eucharistiu aspoň raz v roku;
- ***je potrebné dodržať hodinu pred sv. prijímaním eucharistický pôst*** - môže sa piť čistá voda, môžu sa brať lieky; ľudia chorí alebo tí, ktorí sa o nich starajú sú oslobodení od eucharistického pôstu.

6. Príprava k svätej omši

- eucharistický pôst je potrebné dodržať hodinu pred sv. prijímaním,
- mať úmysel k svätej omši (za čo chcem Pánu Bohu podakovať, odprosiť, poprosiť...)
- dochvíľnosť, pred svätou omšou pol hodiny modlitba sv. ruženca, min. 10 minút pred svätou omšou prísť do kostola, nemeškať, slávnostné oblečenie.

Pri svätej omši nevyrušujem iných. Zapájam sa do modlitieb a spevov. Rád(a) poslúžim pri miništrovaní, čítaní, príprave obetných darov, speve...

Adorácia - klaňanie sa Kristovi prítomnému vo Sviatosti oltárnej
- každý štvrtok po večernej svätej omši;
- celodenná poklona 10-teho v mesiaci;
- celodenná poklona na slávnosť Najsvätejšej Trojice;